

TUTKIMUSLUPAPÄÄTÖS

HAKIJA

Elenia Verkko Oyj

HAKEMUS

Elenia Verkko Oyj on pyytänyt 22.2.2023 päivätyllä hakemuksella Maanmittauslaitokselta kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (lunastuslain) 84 §:n mukaista tutkimuslupaa 110 kilovoltin voimajohdon Valkeisjärvi-Reisjärvi suunnan määräämistä varten. Voimajohtoa on tarkoitus rakentaa noin 12,7 km Reisjärven kunnan alueelle. Kartta reitistä on hakemuksen liitteenä.

Tutkimus tehdään johdon suunnitteluun tarvittavien lähtötietojen sekä johdon lunastuslupahakemuksessa tarvittavien tietojen selvittämiseksi. Hakija katsoo hankkeen olevan lunastuslain 4 §:ssä mainitun yleisen tarpeen vaatima. Tutkimuslupaa haetaan kolmeksi vuodeksi sen myöntämispäivästä lähtien.

Voimajohdon tarve:

Uusi 110 kV johto korvaa nykyisen, käyttöikänsä päässä olevan 45 kV johdon. Uudella johdolla parannetaan Reisjärven alueen sähköjakelun toimitusvarmuutta ja siirtokapasiteettia ja taataan näin ko. jakelualueelle häiriötömmämpi sähkön jakelu niin vika- kuin huoltotilanteissa.

Voimajohtohanke ja reittivaihtoehdot esitellään viranomaisille tulevassa viranomaisneuvottelussa. Ympäristöselvitys sekä arkeologinen inventointi valmistuvat kuluvan vuoden aikana.

Uusi voimajohto liitetään Valkeisjärvellä Elenia Verkon Petäjävesi – Pysäysperä 110 kV johtoon. Hylkirannan kylältä Reisjärven sähköasemalle uusi johto suunnitellaan purettavan 45 kV johdon paikalle noin 4,7 km:n matkalla. Ote maastokartasta on hakemuksen liitteenä 1. Uudelle johdolle lunastetaan 26 m johtoaukea sekä tämän molemmin puolin 10 m leveät reu-navyöhykkeet. Johtoaluepiirros on hakemuksen liitteenä 2. Johdolla käytettävä pylvästyppi on pääasiassa harustettu putkipylväs rakenne. Johtoreitti sijoittuu kokonaisuudessaan Reisjärven kunnan alueelle, jolla myös kaikki tähän hankkeeseen liittyvät maastotutkimukset tehdään. Tutkimusluvan nojalla koko johtosuunta tullaan merkitsemään maastoon ja pylväspaikoilla tehdään pohjatutkimukset.

Tutkimusalueen laajuus:

Tutkimusalueen leveydeksi hakija esittää 1200 metriä: 600 metriä suunnitellun johdon keskilinjan molemmin puolin. Näin selvityksiin saadaan mukaan korvausten piiriin mahdollisesti kuuluvat, johtoalueen ulkopuoliset kiinteistöt

ja niiden omistajat. Alueen laajuus mahdollistaa myös mahdolliset pienet muutokset, jos niille on tarvetta teknisistä tai muista vastaavista syistä.

Tutkimuksen kohteena olevalta alueelta selvitetään kiinteistöt ja niiden omistajat ennen kuin maastotöihin ryhdytään. Tutkimuksista tiedotetaan kiinteistöjen omistajille lain edellyttämällä tavalla. Tutkimuksen aikana maastossa mitataan ja selvitetään voimajohdon suunnittelun ja johtoalueiden käyttöoikeuksien perustamisen kannalta tarpeelliset asiat, kuten maanpinnan muoto, johdon suunnitteluun vaikuttavat seikat sekä kiinteistörajat. Suunnitelluilta pylväspaikoilta tutkitaan maaperän kantavuus kairaamalla.

Maastotutkimusten yhteydessä ei tehdä peruuttamattomia toimenpiteitä, ts. ei mitään sellaisia toimia, joiden jälkeen olosuhteita tutkimusalueella ei olisi mahdollista palauttaa ennalleen. Voimajohtoreitin keskilinja ja mahdolliset pylväspaikat merkitään maastoon puisilla paaluilla tai merkkikepeillä. Merkintöjen yhteydessä joudutaan kaatamaan ja raivaamaan kasvillisuus niin leveänä kuin se maastomittausten onnistumisen kannalta on tarpeellista. Kaadetut puut jäävät maanomistajalle, ja tutkimuksen suorittaja korvaa aiheutuneet vahingot. Maastotöissä ei tässä vaiheessa tehdä sellaisia toimenpiteitä, joissa kiinteistöjen käyttö vaikeutuisi merkittävästi, joten kiinteistöjen omistajille ei ole tarvetta tiedottaa tutkimuslupahakemuksesta tavallisen tiedoksiantona.

Mikäli alustava johtoreitti täydennystutkimuksissa tarkentuu ja mahdollisesti muuttuu, siitä tiedotetaan kiinteistöjen omistajia lain edellyttämällä tavalla. Myös mahdollisille uusille kiinteistöjen omistajille maastotutkimuksista tiedotetaan lain edellyttämällä tavalla.

Hakija katsoo olevansa vakavarainen osakeyhtiö ja pyytää, että se vapautetaan lunastuslain 84 §:n 3 momentissa mainitun vakuuden asettamisesta.

KUULEMINEN, LAUSUNNOT JA VASTINE

Kuuleminen

Maanmittauslaitos on ilmoittanut hakemuksen vireilläolosta lunastuslain 84 §:n mukaisesti hallintolain 62 §:ssä tarkoitettuna yleistiedoksiantona. Ilmoitus tutkimuslupahakemuksen vireilläolosta on ollut Maanmittauslaitoksen verkkosivulla (www.maanmittauslaitos.fi/kuulutukset) 6.6 – 28.7.2023 välisen ajan. Lisäksi ilmoitus tutkimuslupahakemuksen vireilläolosta on julkaistu Kotiseutulehti Reisjärnessä 7.6.2023. Hakemusasiakirjat ovat olleet saatavissa Maanmittauslaitoksen kirjaamosta ja niihin on ollut mahdollista tutustua Maanmittauslaitoksen palvelupisteissä. Kuulemiseen varattiin aikaa 28.7.2023 asti.

Määräaikaan mennessä saapui useita lausuntoja.

Lausunnot

Ulla Vinkka kertoo ostaneensa kiinteistönsä vuonna 2019 ja iso syy ostamiseen oli kaunis järvinäkymä. Vinkan mukaan tuo näkymä jäisi tulevaisuudessa pylvään takaa siintäväksi. Samoin joutsenten lentoreitti Kiljanjärven ja Reisjärven välillä estyisi voimajohdolla. Vinkka kertoo myös peltojensa muodostavan tukikelpoisen kokonaisuuden ja ne on vuokrattu maatalouskäyttöön. Vinkka toteaa, että mikäli pinta-ala pienenee, niin tukioikeus poistuu ja hän epäilee, saako peltoja enää vuokrattua. Jos peltoja ei enää viljellä, ympäristö muuttuu. Peltojen viljely on paras tapa estää mm. jättipalsamin (vieraslajin) leviäminen. Vinkan toivoo esitettyjen seikkojen ottamista huomioon. Hän kertoo kantansa hankkeeseen olevan kielteinen. Vinkka kokee, että alueen uutena asukkaana hän joutuu suhteettomasti kärsimään hankkeesta.

Reisjärven kunnanjohtaja on lähettänyt Maanmittauslaitokselle kuntaan toimitettuja lausuntoja ja mielipiteitä, koska kunnassa ei ole varmuutta, onko niitä toimitettu suoraan lausunnon pyytäjälle. Kunnanjohtajan lähettämät lausunnot ovat Ulla Pietilältä, Timo Kemppaiselta, Eero ja Mervi Simunaniemeltä, Jukka ja Minna Helmiseltä ja maaseutujohtaja Pasi Liikasalta. Lisäksi kunnalle on jätetty adressi kuntalaisilta. Tämän lisäksi kunnanvaltuutettu, kunnanhallituksen 2. varapuheenjohtaja Teuvo Nyman on ilmaissut suullisesti kantansa kunnanhallituksen kokouksessa 13.7.2023: ”Voimajohdon tulee kulkea maassa tai vedessä”.

Ulla Pietilä ja *Timo Kemppainen* esittävät lausunnoissaan vaihtoehtoksi ilmajohdolle maakaapelia tai johdon vetämistä järven pohjan kautta, kuten muuallakin on voitu tehdä. He perustelevat tätä seuraavasti: 1. Ilmakaapeli ei vastaa tämän hetken hyvän tavan mukaista rakennustapaa alueella, jossa on luonto- ja perinnearvot määrittävä kaava-alue. 2. Ilmakaapeli vie suhteettomasti maata maatalousyrittäjiltä ja heikentää maatalouden tuotantomahdollisuuksia. 3. Alueella on matkailuun merkitty rantakaava-alue, kulttuurihistoriallisesti arvokkaat kohteet ja muistokohteet. 4. Yritystoiminnan laajentumista haittaa erityisesti johtolinjan 46 m leveä vapaa tila. 5. Jännitteen kasvu 45 kV:sta 110 kV:iin moninkertaistaa sähkömagneettisen säteilyä. 6. Sähkölinoja tulee tuulivoimarakentamisen vuoksi aivan liikaa. Tähän on myös Haapajärven kaupunki puuttunut. Kemppainen toteaa lisäksi, että voimalinjan maanpäällinen osuus ei tue kunnan strategian tavoitetta yrittäjyydestä ylpeästä kunnasta ja yritystoiminnan jatkuvuuden turvaamisesta. Kemppainen toteaa, että mm. Kiuruvedellä ja Helsingissä on voitu vetää sähkökaapelit maahan jopa 440 kV johdoille. Kemppaisen mukaan tässä ei voida vetäytyä maakaapeloinnin kalleuden tai muun tekosyyntä taakse, koska kyse on mm. kulttuurimaisemasta kuten Kiuruvedelläkin.

Eero ja Mervi Simunaniemi vetoavat, ettei Reisjärven kunta myönnä ilmaiskaapelilupaa 110 kV suunnitteilla olevalle linjastolle alueella Levonperäntie/Luomalantie. He perustelevat mielipidettään samoilla perusteilla kuin Pietilä ja Kemppainen edellä kohdissa 1 ja 2. Simunaniemet pitävät vaihtoehtoisena rakennustapana maakaapelia, jolla voidaan säilyttää luontoarvot huomioiden alueen vetovoima järvimaisemissa. Simunaniemet pitävät maakaapelin kokonaiskustannusten eroa ilmakaapeliin lähinnä marginaalisena.

He pitävät kokonaistaloudellisesti maakaapelia pitkällä aikavälillä jopa edullisempänä ratkaisuna.

Jukka ja Minna Helminen sekä *Vili Helminen ja Niina Räisänen* maatalousyhtymä Harjunpään osakkaina vaativat, ettei Elenia Verkko Oyj:lle (myöhemmin Elenia) myönnetä tutkimuslupaa. Toissijaisesti lausunnon antajat vaativat, että mikäli Elenialle myönnetään tutkimuslupa haetulle alueelle, tulee tehty tutkimukset kohdentaa siihen, että uusi 110 kV:n johto rakennetaan Helmisten kiinteistön Harju 691-403-4-118 kohdalla maakaapelina. Lausunnossa todetaan, että Elenia suunnittelee uutta massiivista 110 kV:n voimalinjaa, vaikka linjauksesta on alueen maanomistajien puolelta paljon vastustusta. Maanomistajat ovat esittäneet muita linjausvaihtoehtoja ja kaapelointeja, joista paras olisi linjan vieminen Reisjärven pohjaa pitkin nykyiselle sähköasemalle.

Helmiset ja Räisänen tuovat ilmi, että voimajohtoon vaatima rajoitusalue, 46 metriä, vaikuttaa suuresti heidän tilansa tulevaan käyttöön ja kehittämiseen. Helmiset selvittävät, että Reisjärven kunnanvaltuusto on 4.5.2004 tekemälleen päätöksellä hyväksynyt useita Reisjärven järviä koskevia oikeusvaikutteisia rantaosayleiskaavoja. Helmisten tilaa koskee Reisjärven rantaan rajoittuva osayleiskaava (kaavakartta 5/8), jossa vanhan 45 kV:n sähkölinjan kohdalla ja sen läheisyydessä olevia alueita on merkitty kaavamerkinnöillä: AT/1 Kyläalue. Kaavamerkinnän alueella sijaitsee Mty Harjunpään karjatalouteen perustuva talouskeskus tuotanto- ja asuinrakennuksineen (Helmisentie 29). Asuinrakennus on Mty:n osakkaiden Vili ja Anna Helmisen asuinkäytössä. Asuinrakennuksen etäisyys uuteen linjaan on noin 30 metriä ja uuteen voimalinjapylväeseen noin 150 m. Haitat ovat huomattavat. Kaavamerkinnän alueella sijaitsee Jukka ja Minna Helmisen asuinrakennus sekä Minna Helmisen yritystoiminnan (Luonnon Hetki) tiloja (Helmisentie 31). Suunniteltu uusi 110 kV:n linja tulisi kulkemaan tämän alueen läpi. RM-1/360 Lomakyläalue. Kaavamerkinnän mukaan alueelle voidaan rakentaa 360 m² lomakylätoimintaan liittyvää rakentamista. Alueella sijaitsee 2 rakennettua rantasaunaa, joita käytetään Mty:n ja Luonto Hetken yritystoiminnassa. Suunniteltu uusi 110 kV:n linja tulisi kulkemaan tämän kaavamerkinnän alueen läpi.

RA 2/1 Loma-asuntoalue. Alueelle voidaan rakentaa yksi uusi omarantainen asuinrakennus talousrakennuksineen. Tämän uuden lomarakennuspaike-kan etäisyys uuteen linjaan on noin 70 metriä ja uuteen voimalinjapylväeseen noin 90 m. Haitat ovat huomattavat.

Helmiset ja Räisänen toteavat, että laaditussa rantaosayleiskaavassa ei ole merkitty mitään varausta uudelle 110 kV:n voimalinjalle. Vanha 45 kV:n linja on ns. jakelinja, joka ei vaadi osayleiskaavaan erikseen rajattua omalla kaavamerkinnällä olevaa aluetta. Jos vanhan 45 kV:n linjan paikalle rakennetaan nyt uusi huomattavasti massiivisempi 110 kV:n linja, voidaan rakentamisen katsoa olevan oikeusvaikutteisen osayleiskaavan osoittaman maankäytön vastaista rakentamista.

Lausunnon mukaan voimajohtoa ollaan suunnittelemassa ja varaamassa sille alueita ilmeisesti ohjeellisen Pohjois-Pohjanmaan alueen maakunta-kaavan mukaisen voimalinjavarausten ja suunnan mukaan. Kun huomioidaan kaavan kuvaamistarkkuus, ei mitenkään voida päätellä, että uusi 110 kV:n linja tulee rakentaa vanhan 45 kV:n linjan paikalle.

Kun tämä oikeusvaikutteinen osayleiskaava (4.5.2004) on laadittu ennen maakuntakaavaa (27.2.2005), ei maakuntakaavan mukainen tarkkuudeltaan likimääräinen voimalinjaesitys voi kohdistua rantaosayleiskaavan mukaiselle alueelle tilan Harju 691-403-4-118 alueelle. Näin maastotutkimuslupa ei voida antaa tilaan Harju 691-403-4-118 kohdistuville rantaosayleiskaavan alueille.

Helmiset ja Räisänen toteavat, ettei Elenia ole esittänyt hakemukseen mitään vaihtoehtoisia linjavaihtoehtoja, joka on tapana muissa vastaavissa hankkeissa ja alueeltaan arvokkaimmissa kohdissa. Tutkimusluvun hakemisen kautta on varmasti tarkoitus rakentaa linja ”pakolla” nykyisen linjan paikalle, tietävästi jopa sen viereen pohjoispuolelle. Näin joudutaan tekemään, jos vanhaa 45 kV:n linjaa ei voida purkaa sähkön toimittamisen vuoksi ennen uuden linjan rakentamista.

Helmiset ja Räisänen tuovat ilmi, että kun uudessa 110 kV:n linjassa on rakentamisrajoitus 23 metrin päässä linjan keskilangasta, ei tilan karjatalousrakennusta voida laajentaa mihinkään suuntaan. Myös nykyisen virtsasäiliön ja kuivalantalan tyhjentäminen vaikeutuu, samalla kun kokonaan uusien rehuaumojen rakentaminen menetetään, koska koneita ei voi käyttää lankojen läheisyydessä. Edellä esitettyjen syiden vuoksi tilan karjatalouden kehittäminen vaikeutuu ja jopa kokonaan estyy, jolloin perusteet tulevalle sukupolven vaihdoksen toteuttamiselle menetetään mm. kaupan ehtona olevien laajentamismahdollisuuksien ja toiminnan kehittämisen menetysten myötä. Lausunnossa selvitetään, että maatalousyhtymän ja sen osakkaiden yrityspalveluun (mm. Minna Helmisen Luonnon Hetki) kuuluu erilaisten elämys- ja matkailupalvelujen tarjoaminen. Uuden linjan rakentamisen rajoittamat rakentamismahdollisuudet ja varsinkin linjan tuomat maisemalliset haitat, tulevat alentavasti vaikuttamaan matkailupalvelusta saatavaan tuloon. Näin nyt Elenian esittämää linjavaihtoehtoa ei kaavanmääräysten lisäksi voi pitää hyvänä. Uusi linja tulee huomattavasti alentamaan omistamamme tilan Harju 691-403-4-118 käyttömahdollisuuksia ja arvoa.

Helmiset ja Räisänen vaativat, että Elenian tulee esittää uusia linjausvaihtoehtoja laaditun oikeusvaikutteisen rantaosayleiskaavan ulkopuolisille alueille ja suunnitella linjat sinne.

Maaseutujohtaja Pasi Liikanen toteaa, että maataloustoimistoon on loppukevään aikana ollut yhteydessä useampi maanomistaja ja viljelijä huolestuneena Reisjärvelle suunnitellun uuden 110 kV voimalinjan sijoittumisesta taajama-alueelle (ja koko Reisjärven pohjoispuolelle). Uusi linja, vaikkakin se alkumatkan kulkee vanhan 20 kV linjaa mukailien, tulee olemaan olennaisesti erilaisella tavalla näkyvä kylän maisemassa. Pylväiden korkeus kasvaa huomattavasti, johtokäytävä levenee ja ilmeisesti myös kaava-alueella oleva sähköasema on tarkoitus suurentaa. Linjaus sijaitsee keskustaajaman puoleisesta päästään valtakunnallisesti merkittäväksi arvioidulla Reisjärven kulttuurimaisema-alueella.

Liikanen toteaa, että maa- ja metsätalouden sekä myös kunnan keskustajaman kehittämisen kannalta on hyvin tärkeää, että suunnitellun Kalajan Valkeisjärven ja Reisjärven keskustaajaman välisen linjan toteuttamisessa vakavasti otetaan huomioon myös sellainen vaihtoehto, että uusi iso sähköasema sijoitettaisiin jonnekin Hylkirannan-Kalajan alueelle (Reisjärven koil-

lispäähän) uuden 110 kV voimalinjauksen ja maiseman huomioiden. Kunnan keskustaajaman sähkön syöttö voinee toimia edelleen olemassa olevaa vanhaa linjaa myöten tai vaihtoehtoisesti tuomalla sähkö Reisjärven pohjaan upotettavalla kaapelilla nykyiselle muuntoasemalle.

Reisjärven kunnalle jätetyn *adressin* on allekirjoittanut 42 henkilöä. Allekirjoittavat eivät hyväksy Elenian voimajohtohankkeen suurentamista 110 kV:iin. Perusteluina on esitetty: Alue on valtakunnallisesti arvokasta maisema-alueita. Alueella on matkailuun merkitty rantakaava-alue, kulttuurihistoriallisesti arvokkaita kohteita ja muinaismuistokohteita. Linja sijaitsee kolmen järven läheisyydessä, jossa on runsas vesilintukanta. Ongelmana on tällä hetkellä lintujen, mm. joutsenten lentäminen linjaan. Rakentaminen ja laajentaminen ei ole mahdollista linjan vaatiman 46 m vapaan tilan vuoksi.

Reisjärven jakokunta toteaa, että kyseinen voimalinja tulee toteuttaa 1. Lähtökohtaisesti ilmajohtoon sijaan maakaapelilla kokonaisuudessaan. 2. Reisjärven keskustan muuntoasemalta lähtiessä linjaus mahdollisimman vähin haitoin Reisjärven ja järveä myöten Hylkirannalle saakka. Jakokunta esittää vaatimuksilleen perustelut: 1. Monopoli-asemassa olevan yhtiön perustelut kustannusten kalleudesta eivät voi mennä monien maanomistajien haitaksi ja kustannettavaksi. Linjan rakennuskustannukset tarvitsee maksaa vain kerran, avolinjan haittavaikutukset ovat vuosittaiset ja jatkuvat. 2. Avolinja Reisjärven rantoja pitkin vedettynä tappaa varsinkin vesilintuja huomattavan määrän. 3. Jakokunnan alueella olevan avolinjan alle jäävää vesijätettä ei halua kukaan lunastaa omakseen, joten jakokunnalle tulee merkittävä taloudellinen haitta. 4. Metsäkadon vaikutuksista ollaan yhteiskunnassa huolissaan yleisesti, niin maakaapelilla ei tuhota metsää, ainakaan niin paljon, kuin avolinjalla. 5. Maisemahaitta on merkittävä matkailun ja ihmisten yleisen viihtyvyyden kannalta avolinjalla. 6. Maankäytön haittavaikutukset avolinjalla merkittävät. Jakokunnan metsäomaisuus on kokonaisuudessaan järvien rannoilla, eikä linjan alla voi kasvattaa puuta. Siitä seuraa jakokunnalle taloudellinen haitta. 7. Reisjärven avoimen ja valtakunnallisesti arvokkaaksi arvioidun (kirkonkylän) kulttuurimaiseman rikkomisesta korkeilla linjapaaluilla, ei voi pitää järkevänä.

Reisjärven kunnan kanta on, että suunnitellun voimajohtoon tutkimuslupaa myönnettäessä tulee tutkimuksessa erityisesti ottaa huomioon alueen luonne, elinkeinot ja niiden toimintaedellytysten turvaaminen. Kunnan kanta on, että tutkimusluvan myöntämisessä ja maastotutkimuksissa tulee huomioida voimalinjan vaihtoehtoiset toteutustavat. Kunta edellyttää, että tutkimuksessa otetaan huomioon Reisjärven puoleisen johtolinjan vaihtoehtoiset rakentamismenetelmät (maakaapelointi tai vesistön pohjassa kulkeva linja). Muilta osin Reisjärven kunta ei näe estettä tutkimusluvan myöntämiselle.

Perusteluina lausunnoille Reisjärven kunta toteaa, että ympäristö kuuluu Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan mukaisesti kulttuurihistoriallisesti arvokkaihin kohteisiin. Voimalinjaa on kaavailtu maakuntakaavaan piirrettyä johtokäytävää myötäillen, mutta siinä ei ole otettu voimalinjan rakentamista kantaan. Kunta toteaa, että suunnitellulla uuden voimalinjan alueella on asutuksen lisäksi maatalous-, metsätalous- ja palveluyrittäjyyttä, joiden toi-

mintaedellytykset tulee huomioida voimalinjan sijoittelussa. Lausunnon mukaan kunnan jätevedenpuhdistamo sijaitsee Reisjärven pohjoispäässä. Puhdistamo uudistetaan ja nykyiset laskeutumisaltaat poistuvat käytöstä. Uusi ilmassa kulkeva voimalinja rajoittaisi merkittävästi vapautuvan arvokkaan maa-alueen käyttömahdollisuuksia. Alueella on voimassa asema-kaava ja rantayleiskaava.

Marko ja Markus Muuttola vaativat, että heidän omistamansa metsätilan 691-401-3-159 kohdalla voimajohdon suuntausta tulee muuttaa kulkemaan joko tilan ja naapurimetsätilan 691-401-143-0 välistä rajalinjaa pitkin tai vaihtoehtoisesti metsätilan toisessa laidassa kulkevan metsäautotien laitaa pitkin, mikä palvelisi osaltaan myös voimalinjan huoltovarmuutta. Muuttoloiden mukaan suurempi ja lyhyempi ja siten myös edullisempi voimajohtolinja suuntaisi Valkeisjärven eteläpäähän. Linja sijaitisi suuremmalta osin kivennäismaalla toisin kuin pohjoisempi reitti. Nykyinen suunniteltu voimalinjan suuntaus on Muuttoloiden mukaan täysin kohtuuton, sen halkaistessa pitkittäin metsäpalstan keskeltä, vaikka vieressä olisi huoltotöitäkin palveleva metsäautotie.

Vastine

Elenia Verkko Oyj on toimittanut annettuihin lausuntoihin vastineen 15.9.2023. Vastineessaan yhtiö toteaa tutkimuksen tarkoituksesta seuraavaa: Tutkimusluvan nojalla tehdyillä tutkimuksilla varmistetaan suunnittelu-kohteen soveltuvuus voimajohdon rakentamiseen. Voimajohdon reittiin ja rakenteisiin liittyvät tekniset ratkaisut ja mahdolliset muutokset tehdään saatujen tutkimustulosten perusteella. Haettava tutkimuslupa koskee johdon suunnittelun koskemia maastotutkimuksia. Tutkimuslupapäätöksellä ei tehdä esimerkiksi sijoittelua koskevia ratkaisuja, vaan nämä asiat ratkaistaan mahdollisesti myöhemmin tapahtuvassa lunastusmenettelyssä. Näin ollen tutkimusluvan myöntämistä koskevaan vaiheeseen ei kuulu voimajohdon reitin arviointi. Tutkimuslupa oikeuttaa vain tutkimuksiin toisen omistamalla kiinteistöillä ennen myöhemmin tapahtuvaa lunastusta. Maankäyttöön tai kiinteistöjen arvostukseen liittyvät kysymykset ovat osa lunastusprosessia ja eivät ole näin tutkimusluvan myöntämiseen liittyviä seikkoja.

Johtoalueesta ja -reitistä Elenia Verkko Oyj toteaa, että nyt suunniteltava 110 kV voimajohto korvaa nykyisen 45 kV keskijännitejohdon. 45 kV johdon reittiä pyritään hyödyntämään noin 5 kilometrin matkalla koko reittipituuden ollessa lähes 13 kilometriä. Nykyisellä 45 kV johdolla on nykyisellään 20 metriä leveä puuttomana pidettävä johtoaukea. Lunastusmenettelyssä käytössä olevan korvauskäytännön vuoksi tutkittavan alueen leveys tulee olla 600 m suunniteltavan voimajohtoreitin molemmin puolin, jotta selvityksiin saadaan mukaan korvausten piiriin mahdollisesti kuuluvat, johtoalueen ulkopuoliset kiinteistöt ja niiden omistajat. Alueen laajuus mahdollistaa myös mahdolliset pienet muutokset, jos niille on tarvetta teknisistä tai muista vastaavista syistä.

Kaavoituksesta Elenia Verkko Oyj toteaa, että Pohjois-Pohjanmaa maakuntakaavassa on tunnistettu tarve uudelle voimajohdolle Reisjärven keskustasta koilliseen kohti Haapajärveä. Kyseinen tarve on otettava huomioon

kunnan toimesta laadittavissa kaavoissa, jotka ovat maakuntakaavalle alisteisia. Kunnan karttapalvelun mukaan Elenian sähköasema on osoitettu voimassa olevassa asemakaavassa. Lisäksi asemakaavassa on osoitettu koillisen suuntaan johtoreitti uudelle voimajohdolle.

Hakija lausuu maa- tai vesistökaapeloinnista: Elenia ei näe perusteita 110 kV kaapeloinnille. Elenian siirtoverkon omistajana toteaa voimansiirtoyhteyden ylläpidon osalta, että maakaapelien vian paikantaminen ja -korjaus on kestoltaan merkittävästi pitkäkestoisempaa kuin ilmajohtojen viankorjaus. Maakaapelien osalta vikojen korjaukset kestävät normaalitapauksessakin viikkoja ja ilmajohtoratkaisuna vain muutamia päiviä. Sähkömarkkinaviranomainen on asettanut vaatimukset verkkovastuullisille yhtiöille sähköverkon kehittämiseksi (Sähkömarkkinalaki 9.8.2013/588). Sähköverkko on suunniteltava ja rakennettava siten, että verkko toimii luotettavasti ja varmasti vaikka niihin kohdistuisi mm. ulkoisia häiriöitä ilmastollisten häiriötekijöiden lisäksi.

Sähkömarkkinalain 19 §:n mukaan sähköverkon kehittäminen tulee tehdä kustannustehokkaalla tavalla ja 50 §:n mukaisten vaatimusten mukaisesti verkon toiminta ei saa häiriytyä sähköjohtojen päälle kaatuvista tai johtokadulla kasvavista puista, näin ollen ilmajohto ei ole alttiina myrskyhäiriöille. Näiden laatuvaatimusten velvoittamana Elenia näkee maakaapeloinnin aiheutuvan lisärisikin sähkönsiirron luotettavuudelle, eikä näin ollen näe maakaapelointia järkeväksi tai kustannustehokkaaksi toteutustavaksi. Maakaapelitoteutuksessa työalueen laajuus on lähes avojohdon vaatiman alueen laajuinen. Lopullinen johtoalue myös maakaapeloidun kohteen päällä on pidettävä puuttomana.

Peltoalueilla maakaapeloitu yhteys rajoittaa mm. salaojajärjestelmien ja muiden kuivatusojien uusimista (kaivuusrajoitus kaapelialueella). Maakaapeloinnin toteutusvaiheessa peltoalueiden salaojajärjestelmiä voidaan joutua järjestelemään tai rakentamaan uusiksi, jotta niiden toimivuus voidaan varmistaa ja turvata niiden huoltotoimet.

Ilmajohtoratkaisussa viljelysalueille aiheutuva haitta on pistemäinen ja kohdistuu lähinnä pylväsosalalle ja sen välittämään läheisyyteen. Elenia on sitoutunut toteuttamaan viljelysalueille sijoittuvat voimajohtorakenteet vapaasti seisovin rakentein (ei haruksia), jolloin haitta peltoalueiden käytölle mahdollisimman vähäinen. Pylväitä rakennetaan keskimäärin 3–4 kpl / johtokilometri.

Vastineessa todetaan magneettikentistä: Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) on määritellyt raja-arvot ja toimenpidetasot 15.12.2018 voimaan tullessa asetuksessaan (1045/2018) 'ionisoimattoman säteilyn väestölle aiheuttaman altistuksen rajoittamisesta'. STM:n asetuksessa väestön altistamista magneettikentille rajoitetaan 200 mikroteseen (μT). Hankkeesta ei arvioida aiheutuvan vaikutuksia terveyteen.

ASIAN RATKAISU

Perustelut

Lunastuslain 84 §:n 1. momentin mukaan ennen lunastuksen toimeenpääntä voidaan myöntää lupa lunastuksen kohteeksi aiotun alueen tutkimiseen. Lunastuslaissa tai sen esitöissä ei ole tarkemmin määrätty tutkimusluvan myöntämisen edellytyksiä. Oikeuskäytännössä (KHO 13.6.1990/2041) on tutkimusluvan edellytysten katsottu täyttyvän, kun tutkimuslupaa koskeva hanke saattoi lunastuslain 4 §:ssä tarkoitetulla tavalla olla yleisen tarpeen vaatima ja kun tutkimus oli tarpeellinen lunastuksen toimittamisen selvittämiseksi.

Lunastuslaissa ja oikeuskäytännössä on lähdetty siitä, että väylämäiset infrastruktuurihankkeet pääsääntöisesti täyttävät yleisen tarpeen edellytyksen. Tässä tapauksessa yleisen tarpeen edellytyksen täyttymistä puoltaa se, että hakemuksen kohteena oleva sähkölinja on suurjännitelinja (110 kV). Hakemuksen mukaan uusi 110 kV johto korvaa nykyisen, käyttökänsä päässä olevan 45 kV johdon. Uudella johdolla parannetaan Reisjärven alueen sähkönjakelun toimitusvarmuutta ja siirtokapasiteettia ja taataan näin ko. jakelualueelle häiriöttömämpi sähkön jakelu niin vika- kuin huoltotilanteissa.

Saapuneissa lausunnoissa otetaan kantaa esitettyyn voimansiirtolinjan reititettiin ja vaaditaan johtoa toteutettavaksi maakaapelina ilmajohdon sijaan.

Tutkimuslupaa koskevan lunastuslain 84 §:n esitöistä ilmenee, että tutkimusluvan tarkoituksena on mahdollistaa tutkimusten suorittaminen hankkeen toteuttamisen edellytysten selvittämiseksi ja lunastuksen kohteeksi tarvittavan alueen ulottuvuuden määrittämiseksi sekä sen selvittämiseksi, soveltuuko alue aiotulle hankkeelle. Tällainen tutkimustarve koskee erityisesti johtojen kuten voimalinjoiden rakentamishankkeita. Siltä varalta, ettei kysymyksessä olevan omaisuuden omistaja tai haltija myöntäisi lupaa tutkimuksen suorittamiseen, laissa on annettu viranomaiselle mahdollisuus myöntää sanottu lupa. (HE 179/1975 II vp ja HE 265/2009 vp).

Tutkimuslupaa myönnettäessä ei siten vielä arvioida mahdollisesti myöhemmin haettavan lunastusluvan myöntämisen edellytyksiä eikä myöskään korvauksia koskevia kysymyksiä. Tutkimuslupa koskee suunnittelun vaatimia maastotutkimuksia. Tutkimuslupaa koskevalla päätöksellä ei tehdä sijoittelua tai toteutustapaa koskevia ratkaisuja vaan tutkimuslupa oikeuttaa ainoastaan tutkimuksiin toisen omistamalla kiinteistöillä. Vasta lunastuslupaa haettaessa selvitetään se, täyttyvätkö lunastusluvalla lunastuslaissa säädetyt edellytykset ja tehdään voimansiirtolinjan sijoittelua koskevat ratkaisut. Myöskään eri sijoitusvaihtoehtojen tai toteutustapojen arvioiminen ei kuulu tutkimusluvan myöntämistä koskevaan vaiheeseen vaan vasta myöhemmin tapahtuvaan lunastusluvan käsittelyyn. Myönnetty tutkimuslupa ei myöskään millään tavalla sido myöhemmin lunastuslupaa käsittelevää viranomaista.

Edellä oleva huomioiden Maanmittauslaitos katsoo, että tutkimuslupahakemusta koskevissa lausunnoissa ei ole tuotu esille sellaisia seikkoja, joiden

perusteella tutkimuslupaa ei tulisi myöntää. Lausunnoissa esitettyjen seikkojen ei voida katsoa olevan sellaisia, että niiden perusteella olisi ennakolta selvää, ettei lunastuksen edellytyksiä ole olemassa.

Maanmittauslaitos katsoo, että tutkimuslupahakemuksessa mainittu voima-johtohanke tarkoittaa osaltaan yhteiskunnan sähköhuollon järjestämistä ja siten on tai ainakin saattaa olla lunastuslain 4 §:n 1. momentissa tarkoitettun yleisen tarpeen vaatima. Maanmittauslaitos katsoo myös, että maastotutkimus on tarpeen hankkeen suunnittelun kannalta ja lunastuksen edellytysten selvittämiseksi. Maanmittauslaitos katsoo, ettei estettä tutkimusluvan myöntämiseksi ole.

Päätös

Maanmittauslaitos myöntää Elenia Verkko Oyj:lle tutkimusluvan Reisjärven kunnan alueella tehtäviin tutkimuksiin hakemuksen mukaisesti.

Maanmittauslaitos toteaa, että tutkimuslupa ei kumoa esimerkiksi luonnon-suojelulain tai muinaismuistolain asettamia rajoituksia tai vaatimuksia alueen käytölle, vaan maastotutkimuksia suorittavan tahon on oltava näiden lakien sisällöstä selvillä ja otettava ne huomioon maastotutkimuksia tehdessään.

Maanmittauslaitos katsoo, ettei tutkimuksesta aiheutuvan haitan tai vahingon korvaamiseksi ole tarpeen asettaa vakuutta.

Sovelletut lainkohdat

Laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta (603/1977) 84 §

LUPAEHDOT

1. Lupa on voimassa kolme vuotta luvan myöntämispäivästä eli 2.10.2026 saakka.
2. Hakijan on vähintään seitsemän päivään ennen tutkimuksen aloittamista annettava tavallisena tiedoksiantona tieto niille kiinteän omaisuuden omistajille ja käyttöoikeuksien haltijoille, joiden osoite tiedetään. Muille tutkimuksen aloittamisesta on annettava tieto yleistiedoksiantona. Kopio tutkimuslupapäätöksestä on toimitettava sille, joka on sitä pyytänyt.
3. Tutkimus on suoritettava välttämättä tarpeettoman haitan ja vahingon aiheuttamista. Tutkimustyössä ei toisen oikeuteen saa puuttua enempää kuin tutkimuksen tuloksen saavuttamiseksi on välttämätöntä, eikä omistajalle tai oikeudenhaltijalle saa aiheuttaa tarpeetonta häiriötä.

4. Vahinko, jota ei ole tutkimukselle varatun ajan loppuun mennessä korjattu, ja haitta on viipymättä korvattava. Jollei korvauksesta sovita, on korvausvaatimus esitettävä lunastustoimituksessa, jos lunastus on määrätty toimeenpantavaksi, ja muussa tapauksessa vaatimuksen esittäjän tai tutkimuksen suorittajan hakemuksesta pidettävässä toimituksessa, jossa soveltuvin kohdin noudatetaan, mitä lunastustoimituksesta säädetään. Toimitusta on haettava vuoden kuluessa tutkimukselle varatun ajan loppumisesta ja määräyksen sen toimittamiseen antaa Maanmittauslaitos.

LAINKOHDAT

Laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta 84, 85, 86 ja 88 §:t.

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta valittamalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Tästä päätöksestä tehtävä valitus ei estä tutkimuksen suorittamista, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Maanmittauslaitos

Allekirjoitettu sähköisesti
Reijo Hautamäki
Vastuualuepäällikkö

Allekirjoitettu sähköisesti
Anna Maria Mäenpää
Maanmittausinsinööri (DI)

JAKELU

Elenia Verkko Oyj
Antti Kivirinta/ Elenia Verkko Oyj
Petri Konttimäki / TLT-Building Oy
Lausunnon antajat

VALITUSOSOITUS

Tähän päätökseen saa hakea muutosta kirjallisella valituksella hallinto-oikeudelta. Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

Valituskirjelmän toimittaminen

Valituskirjelmä on toimitettava hallinto-oikeudelle määräajan kuluessa ennen hallinto-oikeuden aukioloajan päättymistä. Valituskirjelmän voi toimittaa henkilökohtaisesti, asiamiestä käyttäen tai ne voi lähettää postitse, lähetin välityksellä tai sähköpostina. Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>. Muutoksenhakuasiakirjojen lähettäminen tapahtuu lähettäjän vastuulla.

Hallinto-oikeutena toimii Pohjois-Suomen hallinto-oikeus. Sen yhteystiedot ovat:

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus

postiosoite: PL 189, 90101 Oulu
käyntiosoite: Torikatu 34-40, 90100 Oulu
sähköpostiosoite: pohjois-suomi.hao@oikeus.fi
puhelin: 029 56 42800

Valituskirjelmän sisältö ja liitteet

Valituskirjelmässä on mainittava

- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan

Valituksessa on lisäksi ilmoitettava valittajan nimi ja yhteystiedot. Jos valittajaa edustaa joku muu, tämän yhteystiedot on ilmoitettava. Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä hallintotuomioistuimelle. Valituksessa on ilmoitettava myös se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää.

Valituskirjelmään on liitettävä:

- tämä valitusosoitus tai sen jäljennös
- päätös, johon haetaan muutosta, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta, ellei se käy ilmi tästä valitusosoituksesta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole toimitettu viranomaiselle.

Määräaika

Määräaika valituksen tekemiseen on kolmekymmentä (30) päivää päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaanti-päivää ei lueta määräaikaan. Tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä siitä, kun ilmoitus luvan myöntämisestä on julkaistu yleisessä tietoverkossa viranomaisen eli Maanmittauslaitoksen verkkosivulla <https://www.maanmittauslaitos.fi/kuulutukset>. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

Oikeudenkäyntimaksu

Valitusasian käsittelystä hallinto-oikeudessa peritään oikeudenkäyntimaksu, jonka suuruudesta määrätään valtioneuvoston asetuksella. Voimassa olevat maksut selviävät Internet-osoitteesta: <http://www.oikeus.fi>